

13.3.2023

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yksikölle

PITKÄAIKAISESTA YMPÄRIVUOROKAUTISESTA
PALVELUASUMISESTA, LAITOSHOIDOSTA JA PERHEHOIDOSTA
PERITTÄVÄT ASIAKASMAKSUT

Voimassa	13.3.2023 - 12.2.2032
Korvaa	Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, laitoshoidosta ja perhehoidosta perittävät asiakasmaksut PYSY053, 22.2.2022
Luokka	Talous
Asiasanat	asiakasmaksut, pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen, pitkäaikainen laitoshoido, pitkäaikainen perhehoito

Sisällys

1. Palveluiden määrittely	3
1.1 Pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen	3
1.2 Pitkäaikainen laitoshoido	3
1.3 Pitkäaikainen perhehoito	3
2. Asiakasmaksun määrittämisen perusteet	4
2.1 Asiakasryhmät, joilta ei peritä asiakasmaksua	5
2.2 Puolison huomioinen asiakasmaksua määriteltäessä	5
2.3 Asiakasmaksun määrittäminen	6
2.3.1 Pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen	6
2.3.2 Pitkäaikainen laitoshoido	7
2.3.3 Pitkäaikainen perhehoito	8

13.3.2023

2.4 Maksun perusteena olevat tulot	8
2.5 Tuloista tehtävät vähennykset	10
2.6 Tuloina ei oteta huomioon	12
3. Asiakasmaksun alentaminen ja perimättä jättäminen	13
4. Palvelun keskeytykset ja niiden vaikutukset asiakasmaksuun	13
5. Tarkistamistilanteet ja päätösten oikaisu	14
6. Muutoksenhaku	15
7. Viitteet	15
8. Liitteet	17

13.3.2023

1. Palveluiden määrittely

1.1 Pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen

Pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen tarkoittaa sosiaalihuoltolain 21 c § mukaista ympärivuorokautista hoivaa ja huolenpitoa.

Pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen on avopalvelua, jossa asiakkaan tarvitsemia palveluita järjestetään asiakkaan tarpeen mukaisesti ympärivuorokautisesti.

Asiakasmaksulain 7 b §:n mukaan ympärivuorokautinen palveluasuminen katsotaan pitkäaikaiseksi, jos palvelun arvioidaan sen alkamisesta lukien kestävän tai jos palvelu on tosiasiallisesti kestänyt vähintään kolme kuukautta.

1.2 Pitkäaikainen laitoshoido

Pitkäaikainen laitoshoido tarkoittaa sosiaalihuoltolain 22 §:n mukaista ympärivuorokautista laitospalvelua tai terveydenhuoltolain 67 §:n 1 momentin nojalla annettua laitoshoidoa.

Laitoshoido määritellään pitkäaikaiseksi samoin perustein kuin pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen.

1.3 Pitkäaikainen perhehoito

Pitkäaikainen perhehoito tarkoittaa perhehoitolain 3 §:n mukaista perhehoitoa ja 4 §:n mukaista ammatillista perhehoitoa.

Asiakasmaksulain 7 c §:n mukaista perhehoidon maksua ei kuitenkaan saa periä lastensuojelulain, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain tai vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain nojalla annettusta perhehoidosta.

Helsingin kaupunki päätti 14.9.2021 (§182), että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) perusteella annettava pitkäaikaisen perhehoidon ylläpito-maksu määräytyy samalla tavalla kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmak-suista annetun lain (7437/1992) 7 c §:ssä säädetty ja sosiaalihuoltolain (1301/2014) perusteella annettava pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu.

Perhehoito määritellään pitkäaikaiseksi samoin perustein kuin pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen ja laitoshoido.

13.3.2023

2. Asiaksmaksun määrittämisen perusteet

Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, laitoshoidon ja perhehoidon asiakasmaksun määrittämisen perusteista säädetään asiakasmaksulain 7 c §:ssä.

Maksu määrätään kalenterikuukausittain. Jos palvelu alkaa tai päättyy kesken kuukauden, maksu peritään niiltä päiviltä, joilta palvelua on saatu.

Asiakkaalta perittävä maksu ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia (AsiakasmaksuL 2 §). Enimmäismaksuista päättää sosiaali- ja terveyslautakunta (liite 1).

Tukipalvelumaksuja ei peritä pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, perhehoidossa tai laitoshoidossa.

Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, perhehoidon ja laitoshoidon asiakasmaksut eivät kerrytä asiakkaan maksukattoa.

Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asiakas maksaa itse terveydenhuoltomenonsa. Asiakas maksaa esimerkiksi poliklinikkamaksut samojen perusteiden mukaan kuin kotona asuvat. Ympärivuorokautiseen palveluasumiseen kuuluvista lääkärikäynneistä ei peritä tilapäisen kotihoidon lääkärikäynnin asiakasmaksua 1.1.2022 lähtien (sosiaali- ja terveyslautakunta 30.11.2021 § 283).

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevilta asiakkailta ei peritä terveydenhuollon maksuja pois lukien lyhytaikainen laitoshoido (kts. luku 4).

Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevien asiakkaiden terveydenhuollon maksut kateetaan osittain perhehoitajan kulukorvauksesta ja osittain perhehoidon sosiaalityön erityisenä kuluna.

Asiakkaan tulojen selvittäminen

Asiakkaan tai asiakasperheen tulojen selvittämiseen viranomaisrekistereistä pyydetään kirjallinen lupa tulonselvityslomakkeella (Tulonselvitys asiakasmaksu netto 309–036). Asiakas/asianhoitaja voi esittää tarvittavat tulot myös itse, mikäli hän ei halua antaa lupaa rekistereiden käytölle.

Asiakkaiden tulot tarkistetaan vuosittain, ellei asiakkaan tulotasossa tapahtunut nousu tai lasku edellytä maksun tarkistamista tiheämmin. Asiakkaalla/asioidenhoitajalla on velvollisuus ilmoittaa tuloissa tai vähennyksissä tapahtuvista muutoksista. Jos asiakkuudessa on yli vuoden pituinen tauko, asiakkaalta pyydetään uusi lupa tulonselvityksen tekemistä varten (tulosisidonnaiset maksut).

13.3.2023

Asiakasmaksulain 14 a §:n mukaan sosiaali- ja terveystoimialan viranomaisella on oikeus saada asiakasmaksun määrittelyä varten asiakkaan taloudellista asemaa koskevat asiakirjat muilta viranomaisilta.

2.1 Asiakasryhmät, joilta ei peritä asiakasmaksua

Rintamaveteraanit ja sotainvalidit

- Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelut, pitkäaikaisen perhehoidon palvelut ja laitostuntoutus ovat maksuttomia rintamaveteraaneille.
- Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen vuokra peritään veteraaneilta, kuten muiltakin asiakasryhmiltä.
- Huom. pitkäaikaista laitoshoidoa ei ole säädetty rintamaveteraaneille maksuttomaksi. Rintamaveteraaneilta peritään tällaisesta pitkäaikaisesta laitoshoidosta maksu, joka määräytyy tulojen mukaan.

Vammaiset henkilöt

- Vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa, kehitysvammalain mukaisessa asumispalvelussa ja sosiaalihuoltolain perusteella vammaisille henkilöille myönnettyssä asumispalvelussa ei peritä palvelusta maksua. Asiakas maksaa ateriamaksut ja ylläpitomaksut käyttöperusteisesti sekä vuokran suoraan vuokranantajalle. Vammaisilta henkilöiltä perittävistä maksuista on pysyvisohjeet PYSY050 ja PYSY051.

2.2 Puolison huomioinen asiakasmaksua määriteltäessä

Jos asiakas on ennen pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon tai pitkäaikaisen laitoshoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliiton omaisissa olosuhteissa ja hänen tulonsa ovat suuremmat kuin puolison tulot, puolison tulot otetaan huomioon asiakasmaksua määriteltäessä.

Asiakasmaksu määräytyy yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella siten, että maksu saa olla enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista kuukausituloista. Puolison tuloista tehdään myös tarvittavat vähennykset. Vähennyksistä luvussa 2.5.

Mikäli puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella määräytyvä maksu muodostuisi suuremmaksi kuin asiakkaan omien tulojen perusteella määräytyvä maksu, saa asiakkaalta periä enintään hänen omien tulojensa perusteella määräytyvän suuruisen maksun. Puolisotilanteessa tehdään vertailulaskelmat asiakkaan

13.3.2023

omiin tuloihin perustuvan ja puolisojen yhteenlaskettuihin tuloihin perustuvan maksun suuruudesta ja peritään enimmillään näistä pienempi maksu. (AsiakasmaksuL 7 § 5. mom.)

Kotiin jäävän puolison käyttöön jäävä raha sekä palveluun siirtyvän asiakkaan käyttövara muodostuu jäljelle jäävästä 57,5 prosentin osasta. Tämä käyttövara sisältää vähintään ympärivuorokautiseen palveluasumiseen ja perhehoitoon siirtyvälle asiakkaalle 167 euroa tai laitoshoitoon siirtyvälle 112 euroa (vuonna 2023) sekä kotiin jäävälle puolisolle toimeentulotuen perusosan.

Silloin kun palveluun siirtyvä asiakas on pienituloisempi kuin kotiin jäävä puoliso, yhteensovittamista ei tehdä, vaan asiakasmaksu määräytyy pelkästään palveluun siirtyvän asiakkaan tulojen perusteella.

Jos kumpikin puolisoista ovat pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, perhehoidossa tai laitoshoidossa, asiakasmaksun määräytymisessä ei huomioida puolison tuloja. Asiakasmaksu määritellään molemmille puolisoille omien tulojen pohjalta. Tämä koskee myös tilanteita, joissa puoliset ovat eri palveluissa.

Jos asiakkaalla on alaikäinen lapsi tai lapsia, käyttövarassa tulee huomioida lisäksi jokaisen lapsen osalta täysimääräinen elatustuki.

2.3 Asiakasmaksun määrittäminen

Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen laitoshoidon ja pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu on enimmillään 85 % asiakkaan nettokuukausituloista, joista on ensin tehty tarvittavat vähennykset. Käyttövaraa määriteltäessä asiakkaita kohdellaan samoin perustein, palvelukohtaisia eroavaisuuksia ei ole (Sosiaali- ja terveyslautakunta 133 §).

2.3.1 Pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen

Asiakkaalta peritään pitkäaikaisesta ympärivuorokautisesta palveluasumisesta kuukausimaksu, joka on 85 % asiakkaan nettotuloista.

Kuukausimaksuun sisältyy kaikki asiakkaan tarvitsema hoiva, huolenpito, ateriat sekä muut toimintaympäristöön kuuluvat palvelut, kuten valvonta, turvajärjestelyt, yhteisten tilojen kalustus, sisustus ja siivous sekä palveluyksikössä järjestettävä sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta. Terveystieteiden palvelut eivät kuulu kuukausimaksuun.

Kuukausimaksun laskennalliset osat ovat ateriamaksu ja palvelumaksu, joiden enimmäismäärät ovat liitteessä 1.

13.3.2023

Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa vuokra saatetaan periä asiakasmaksun yhteydessä. Vuokra ei kuulu asiakasmaksuun ja näkyy sen vuoksi erillisenä asiakasmaksun laskulla. Asiakas tekee vuokrasopimuksen vuokranantajan kanssa. Asiakkaan maksama vuokra huomioidaan asiakasmaksua määrättäessä erityisenä vähennyksenä tuloista pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta.

Asiakkaalle voidaan määritellä poikkeuksellisesti puolihoitoateriat tai ei aterioita, mikäli se on perusteltua asiakkaan kuntoutumisen kannalta ja on tarkoitus, että hän muuttaa jatkossa omatoimisempaan asumismuotoon. Puolihoitoateriaa ei valita pelkästään asiakkaan tahdon perusteella, vaan siihen tulee olla kuntoutukselliset perusteet. Tällöin käyttövara muodostuu eri tavalla, josta lisää liitteessä 2.

Jos asiakas käyttää pelkästään kliinisiä ravintovalmisteita ruoan korvikkeena, asiakasmaksun laskennallisena perusteena käytetään aterioiden täysihoidon hintaa. Kliiniset ravintovalmisteet huomioidaan erityisenä vähennyksenä asiakasmaksulaskelmassa. Asiasta lisää kohdassa 2.5 Tuloista tehtävät vähennykset.

Perusmaksu poistui maksun sisällöstä 1.7.2021 asiakasmaksulain uudistuksen myötä.

Asiakkaalle jää henkilökohtaiseksi käyttövaraksi vähintään 167 euroa kuukaudessa (vuonna 2023). Käyttövaralla on tarkoitus kattaa esimerkiksi asukkaan hygieniamenot, parturi-kampaamomaksut, jalkojenhoitajan palvelut, terveydenhuolto- menot (esimerkiksi lääkärin, kotisairaanhoidon ja fysioterapeutin palvelut, sairaala- ja kotisairaalamaksut, silmälasit ja hammashoito), kauppapalvelu, lääkkeet, paikallisliikenteen maksut, henkilökohtaisten sanomalehtien tilausmaksut, puhelimen käyttömenot, vaatemetot sekä harrastustoiminnan menot.

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen ei sisällä lääkkeitä, vaan asiakas kustantaa ne itse. Lääkekustannukset huomioidaan kuitenkin asiakasmaksua määrättäessä erityisenä vähennyksenä tuloista. Asiasta lisää kohdassa 2.5.

2.3.2 Pitkäaikainen laitoshoido

Asiakkaalta peritään pitkäaikaisesta laitoshoidosta kuukausimaksu, joka on 85 % asiakkaan nettotuloista.

Kuukausimaksuun sisältyy hoidon lisäksi ravinto, lääkkeet, puhtaus, laitoksen perusvaatetus sekä sosiaalista hyvinvointia edistävät palvelut. Laitoksessa on perusvaatevarustus ja liinavaatteet. Asiakas hankkii, maksaa ja merkitsee yksilölliset käyttövaatteensa ja jalkineensa.

13.3.2023

Asiakkaalle jää henkilökohtaiseksi käyttövaraksi vähintään 112 euroa kuukaudessa (vuonna 2023). Tällä vähimmäiskäyttövaralla asiakas maksaa sellaiset kulut, jotka eivät sisälly palveluun.

2.3.3 Pitkäaikainen perhehoito

Asiakkaalta peritään pitkäaikaisesta perhehoidosta kuukausimaksu, joka on 85 % asiakkaan nettotuloista.

Asiakkaalle jää henkilökohtaiseksi käyttövaraksi vähintään 167 euroa kuukaudessa (vuonna 2023). Tällä vähimmäiskäyttövaralla asiakas maksaa esimerkiksi vaatteet ja muut henkilökohtaiset menot, jotka eivät sisälly palveluun.

Perhehoito ei sisällä lääkkeitä, vaan asiakas kustantaa ne itse. Lääkekustannukset huomioidaan kuitenkin asiakasmaksua määrättäessä erityisenä vähennyksenä tuloista samoin perustein kuten pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa. Asiasta lisää kohdassa 2.5.

Perhehoitoa säätelee perhehoitolaki (262/2015).

Kehitysvammalain perusteella järjestetyn perhehoidon ylläpitomaksu määräytyy myös asiakasmaksulain 7 c § mukaisesti (Sosiaali- ja terveyslautakunta 14.9.2021 § 182).

2.4 Maksun perusteena olevat tulot

Asiakas on velvollinen ilmoittamaan tulonsa asiakasmaksua määriteltäessä. Asiakas ilmoittaa tulonsa tulosevityslomakkeen avulla, jossa kysytään myös asiakkaan suostumusta viranomaisen sähköisten rekistereiden käyttöön.

Kuukausituloina otetaan huomioon asiakkaan **kaikki jatkuvat ja vuosittain toistuvat tulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen**. Asiakasmaksun määrittämiseen käytetään toisin sanoen asiakkaan nettotuloja.

Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, laitoshoidossa ja perhehoidossa huomioidaan seuraavat tulot.

Kuukausituloina huomioidaan (AsiakasmaksuL 10 b §):

- Jatkuvat tulot, kuten palkka-, eläke- ja etuustulot,
- Itsenäisestä ammatinharjoittamisesta ja yritystoiminnasta saatavat tulot,
- Vuosittain toistuvat tulot, kuten osinko- ja korkotulot (pääomatulot),
- Vakuutusyhtiön maksamat säännölliset korvaukset,

13.3.2023

- Veroista vapaat tulot (esim. presidentin palkkio),
- Metsätulo (AsiakasmaksuL 10 i §),
- Asumistuki (vain asiakasmaksun alentamisessa tai perimättä jättämisessä. Asumistuki huomioidaan pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa sekä yhteisöllisessä asumisessa asumiskulujen yhteydessä vähennyksenä.)
- Alle 16-vuotiaan vammaistuki ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuki,
- Eläkettä saavan hoitotuki **pois lukien siihen kuuluva veteraanilisä**,
- Jatkuvat tai vuosittain toistuvat apurahat ja tunnustuspalkinto siltä osin, kun on tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto (Tulooverolaki 82 §:n 2 mom.),
- Opintoraha,
- Aikuiskoulutustuki,
- Lasten kotihoidon tuki,
- Opintojen johdosta suoritettavat jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut apurahat ja muut vastaavat avustukset.

Jos asiakkaan tulot vaihtelevat, kuukausitulona otetaan huomioon viimeksi kuluneiden 12 kuukauden keskimääräinen kuukausitulo.

Tulojen muutokset huomioidaan siitä ajankohdasta lähtien, kun muutos on tapahtunut. Asiakkaan siirtyessä palvelusta toiseen, ei entisestä palvelusta saatua takautuvaa tuloa oteta huomioon. Muutoin tämä otetaan huomioon kuukausitulona.

Tarkennuksia jatkuviin ja vuosittain toistuviin pääomatuloihin

Pääomatulot huomioidaan nettomääräisesti. Tulosta vähennetään pääomatuloveron osuus 30 %.

- Vuokratulot (esim. asunto-osakkeesta, asuintalosta, liiketiloista, tontista ja viljelysmaasta sekä irtaimistosta. Vuokratulosta vähennetään asiakkaan omistusasunnon yhtiövastike (=hoitovastike, rahoitusvastikkeita ei huomioida), jonka jälkeen tulosta vähennetään pääomatulovero (30%).
- Korot (esim. pankkitalletuksista ja obligaatioista yms. joukkolainoista),
- Osingot (esim. pörssi- ja puhelinosaakkeista)
- Tuotto- ja voitto-osuudet silloin, kun nostetaan (esim. rahastoista)
- Vain voittovaroista maksettava pääomanpalautus (Osakeyhtiö voi maksaa osakkaalle eri tavoin muodostetuista rahastoista pääomanpalautusta. Rahasto on voitu muodostaa a) pääomansijoituksista b) voittovaroista vai c) sekä sijoituksista että voittovaroista. Pääomatulona otetaan huomioon vain voittovaroista maksettava pääomanpalautus.)

13.3.2023

Tarkemmin vapaaehtoisista vakuutuksista

Asiakkaalla voi olla 1) vapaaehtoinen eläkevakuutus tai 2) vapaaehtoinen sijoitus- tai säästöhenkivakuutus.

Jos asiakkaalla on vapaaehtoinen eläkevakuutus, asiakas voi päättää eläkkeelle jäädessään ottaako rahat kerralla vai kuukausittain.

- Kerralla otetut rahat ovat kertaluonteisia eikä niitä huomioida asiakasmaksussa.
- Kuukausittain otetut rahat huomioidaan asiakasmaksussa jatkuvana tulona.

Jos asiakkaalla on sijoitus- tai säästöhenkivakuutus, asiakas on voinut sijoittaa rahasto-osuuksiin, takuu(tuotto)säästöihin, pörssiosakkeisiin.

- Rahasto-osuuksista saatuja tuottoja ei huomioida asiakasmaksussa.
- Takuu(tuotto)säästöistä tai pörssiosakkeista saadut jatkuvat tulot (=korot, osingot ja vastaavat tuotot) huomioidaan asiakasmaksussa. Näistä tuloista vähennetään vero (30 %) ja muut kulut, joiden jälkeen se jaetaan kuukausitasolle.

Mikäli pääomasta tai muusta omaisuudesta saatavat tulot tulevat asiakkaalle esimerkiksi kerran vuodessa, nämä tulot jaetaan tilitysjankohdasta lukien yhtä monelle kuukaudelle, miltä tuotto on kertynyt, kuitenkin enintään 12 kuukaudelle.

2.5 Tuloista tehtävät vähennykset

Vähennykset tehdään tarvittaessa myös puolison kuukausituloista, jos maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen tulojen mukaan. Poikkeuksena tästä ovat asuntovähennys ja erityiset vähennykset (lääkevähennys ja asumiskustannusten vähennys), joita ei huomioida puolison tuloista. Vähennykset tehdään ilmoituskuukaudesta lukien.

Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, laitoshoidossa ja perhehoidossa otetaan huomioon seuraavat tuloista tehtävät vähennykset.

Tuloista tehdään seuraavat vähennykset (AsiakasmaksuL 10 c §):

- Virallisen edunvalvojan palkkio, joka on enintään 36,67 euroa kuukaudessa
- Virallisen edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 22 §:ssä tarkoitettu valtuutetun palkkio enintään edunvalvojan palkkion suuruisena

13.3.2023

- Ulosmittaus
- Palvelun käyttäjän suorittamat elatusavut ja tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut vastaavat kustannukset.
- Kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty rahana suoritettava etuus (syytinki)
- Avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetussa laissa tarkoitettu pesänjakajan tai tuomioistuimen määräämä hyvitys, joka asiakkaan tai tämän puolison on suoritettava rahana
- Asumismenot ajalta ennen palveluun siirtymistä seuraavasti **vain asiakkaan osalta:**
  - o omistusasunnosta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut (kiinteistövero, kohtuulliset lämmityskulut, hoitovastike, kotivakuutus) huomioitaisiin maksua määrättäessä vähennyksenä viimeisten kuuden kuukauden ajalta.
  - o vuokra-asunnon vuokra ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut (kotivakuutus ja vuokra) asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukaisesti kuukauden ajalta sekä
  - o asumisoikeusasunnon käyttövastike sekä muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeiseltä kolmelta kuukaudelta.
  - o Mikäli asiakkaalle maksetaan asumistukea, vähennetään sen määrä asiakkaan asumiskuluista, jolloin jäljelle jää asuntovähennyksen määrä. Asuntovähennys tehdään myös kuluvan kuukauden ajalta.

Jos asiakas on luopunut asunnostaan ja varastoinut omaisuutensa, ei varaston vuokraa oteta huomioon.

Vain pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja perhehoivossa tehdään seuraavat erityiset vähennykset (AsiakasmaksuL 10 d §):

Erityisenä vähennyksenä voidaan huomioida asiakkaan lääkekustannukset. Nämä kulut huomioidaan vähennyksenä maksun perusteena olevista tuloista ennen asiakasmaksun laskemista. Lääkekustannusten huomioiminen jakautuu kahteen tyyppiin seuraavasti:

1) Sairausvakuutuslain perusteella korvattavat lääkkeet, jotka korvataan enintään vuosiomavastuun suuruisena (592,16 e/12 kk = 49,35 e) vuonna 2023. Tämä huomioidaan automaattisesti asiakasmaksua laskettaessa. Asiakkaan ei tarvitse toimittaa näistä tietoja.

2) Muut kuin sairausvakuutuslain perusteella korvattavat lääkkeet, kliiniset ravintovalmisteet ja perusvoiteet. Näistä asiakkaan tulee toimittaa asiakasmaksut -yksikköön lääkekustannushakemus 303–525.

13.3.2023

Muut kuin sv-korvattavat lääkekustannukset huomioidaan siltä osin, kun ne on arvioitu tarpeelliseksi terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta. Tämä tarkoittaa sitä, että lääkkeitä tulee toimittaa ensisijaisesti reseptit tai apteekin lääkelista viimeiseltä 3 kuukaudelta. Jos näitä ei ole, tarvitaan erillinen terveydenhuollon ammattihenkilön lausunto, joka annetaan lomakkeella. Lääkkeiden hinnat tulee esittää apteekin lääkelistasta tai kuiteista.

Erityisenä vähennyksenä ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaan tuloista vähennetään vuokra ja muut asumiskustannukset, mikäli asiakas maksaa ne erikseen (AsiaksmaksuL 10 d §). Asumiskustannuksista vähennetään asumistuki.

2.6 Tuloina ei oteta huomioon

Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, laitoshoidossa ja perhehoidossa ei huomioida seuraavia tuloja.

Kuukausituloina ei huomioida (AsiaksmaksuL 10 b §, tuloverolaki 92 § pl. erät poikkeukset):

- Lapsilisä,
- Elatusapu ja elatustuki,
- Opintotuen asumislisä,
- Kansaneläkelain (568/2007) mukaista lapsikorotusta,
- Yleinen asumistuki
- Eläkkeensaajan asumistuki
- Toimeentulotuki,
- Sotilasavustus,
- Asevelvollisen päiväraha,
- Kustannusten korvauksia ja muita tiettyä tarkoitusta varten myönnettyjä avustuksia tai muita vastaavia tuloja,
- Tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavia sairaanhoito- ja tutkimusku-
luja,
- Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaista
ylläpitokorvausta,
- Perhehoidon kustannuksen korvauksia,
- Opintojen johdosta suoritettavat yksittäiset, kerran maksettavat apurahat tai
muut vastaavat avustukset.
- Rintamalisä
- Eläkettä saavan hoitotuen osana maksettava veteraanilisä
- Ylimääräinen rintamalisä
- Julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain (1295/2002) mukainen ylläpito-
korvaus

13.3.2023

3. Asiaksmaksun alentaminen ja perimättä jättäminen

Asiakkaalla on oikeus hakea asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä. Asiakkaan tulee hakea alentamista erikseen erillisellä alentamiseen ja perimättä jättämiseen tarkoitetulla lomakkeella tai vapaamuotoisesti.

Maksun alentamisessa sovelletaan pysyväisohjetta asiakasmaksun alentamatta tai perimättä jättäminen PYSY072.

4. Palvelun keskeytykset ja niiden vaikutukset asiakasmaksuun

Palvelun keskeytykset vaikuttavat asiakasmaksujen perimiseen seuraavien sääntöjen mukaisesti (AsiaksmaksuL 10 k §):

Jos palvelu keskeytyy

- asiakkaasta johtuvasta syystä:
  - tilapäisesti 5 päiväksi tai alle, asiakasmaksu **peritään** poissaolon ajalta. Poissaolo alkaa jo asiakkaan lähtöpäivästä. Asiakkaan palveluun paluupäivästä eteenpäin asiakasmaksu peritään normaalisti.
  - yli 5 päiväksi mutta alle kuukaudeksi, asiakasmaksua **ei saa periä** yli 5 päivää ylittävältä osalta.
  - koko kuukaudeksi, asiakasmaksua **ei peritä** lainkaan.
- kunnasta johtuvasta syystä tai asiakkaan joutuessa lyhytaikaiseen laitoshoittoon:
  - asiakasmaksua **ei peritä** ollenkaan poissaolon ajalta, ei edes laitoshoittoon tulo- eikä lähtöpäivältä.

Asiaksmaksuun kuuluvat kaikki maksun osat, jotka sisältyvät asiakkaalta perittävään kuukausimaksuun.

Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa vuokra kuitenkin peritään poikkeuksellisesti kaikkien poissaolojen ajalta.

Esimerkkejä asiakasmaksun keskeytystilanteista:

Asiakas lähtee 6 päiväksi lomalle (1.8.–6.8.). Häneltä veloitetaan asiakasmaksua lähtöpäivästä lukien ensimmäiset 5 päivää (1.8.–5.8.). Asiakkaalta ei veloiteta asiakasmaksua 6.8. Asiakas palaa palveluun 7.8., asiakasmaksun laskutus jatkuu paluupäivästä lukien. Vuokra peritään koko poissaolon ajalta.

13.3.2023

Asiakas joutuu sairaalaan 6 päiväksi (1.8.–6.8.). Asiaksmaksu jätetään perimättä ajalta 1.8.–6.8. Asiakas palaa palveluun 7.8., mutta asiakasmaksun laskutus jatkuu seuraavasta päivästä 8.8. lukien. Vuokra peritään koko poissaolon ajalta.

Asiakas on poissa koko kuukauden, asiakasmaksua ei peritä lainkaan, vaikka poissaolon syynä olisi asiakkaan oma loma. Vuokranmaksu jatkuu kuukauden ajalta normaalisti.

Palvelun päättymisen vaikutus asiakasmaksuun

Jos asiakas muuttaa hoitopaikasta toiseen tai vaihtaa palvelua, päättyvän palvelun asiakasmaksu lakkautetaan siitä päivästä lähtien. Päällekkäisiä asiakasmaksuja ei peritä. Tämä pätee sekä kaupungin taloihin että ostopalveluyksiköihin.

Ostopalveluyksiköissä asiakasmaksu päättyy asiakkaan kuolinpäivään. Kaupungin omista yksiköistä asiakasmaksu päättyy kuolinpäivään lukuun ottamatta vuokraa, joka peritään vielä irtisanomista seuraavalta kokonaiselta kalenterikuukaudelta tai siihen asti, että uusi asukas muuttaa asuntoon ja maksaa vuokran.

5. Tarkistamistilanteet ja päätösten oikaisu

Asiaksmaksu määrätään asiakkaalle toistaiseksi. Asiaksmaksu tarkistetaan asiakkaan tai tämän edustajan pyynnöstä (AsiaksmaksuL 10 j §) silloin, jos

- asiakkaan tai hänen perheensä tulot ovat muuttuneet;
- asiakkaan tai hänen puolisonsa oikeus vähennyksiin on muuttunut;
- perheen olosuhteet ovat muuttuneet;
- maksu osoittautuu virheelliseksi;
- asiakkaalle laadittua asiakassuunnitelmaa muutetaan siten, että sillä on vaikutusta asiakasmaksun suuruuteen;
- kunnan tai kuntayhtymän maksuperusteita muutetaan siten, että sillä on vaikutusta asiakasmaksun määrään.

Asiakas/asioidenhoitaja voi olla yhteydessä Asiaksmaksut-yksikön asiakaspalveluun, puh. (09) 310 44610, kun haluaa pyytää tarkistusta.

Päätöksen tarkistus tehdään siitä ajankohdasta lähtien, kun muutos on tapahtunut. Kunta voi tarkistaa päätöksen omasta aloitteestaan, jos kunta huomaa edellä listatut muutokset.

Asiakkaan tai perheen tulot tarkistetaan vuosittain.

13.3.2023

Jos maksua koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin, maksu voidaan oikaista takautuvasti enintään yhden vuoden ajalta.

Jos päätöksessä oleva virhe johtuu työntekijän virheestä, menetellään seuraavasti:

- Jos maksu on ollut liian pieni johtuen työntekijän virheestä, maksu oikaistaan uudella päätöksellä, eikä asiakkaalta laskuteta takautuvasti lisää.
- Jos maksu on ollut liian suuri, liikaa perityt suoritukset palautetaan asiakkaalle kahdella eri perusteella:
  1. Jos päätöksen peruste on virheellinen, palautetaan asiakkaalle hänen liikaa maksamansa määrä kokonaan enintään maksuunpanovuoden ja viiden sitä edeltävän vuoden ajalta (esim. maksupäätökseen on otettu mukaan sellaisten henkilöiden tuloja, joita ei kuulu ottaa mukaan). Uusi päätös tehdään välittömästi.
  2. Työntekijän tallennusvirheestä tai huolimattomuusvirheestä johtuva liikaa peritty maksu palautetaan asiakkaalle enintään maksuunpanovuoden ja viiden sitä edeltävän vuoden ajalta. Uusi päätös tehdään välittömästi.

6. Muutoksenhaku

Asiakkaalla on oikeus hakea oikaisua asiakasmaksupäätökseen. Asiakasmaksupäätöksen mukana lähetetään asiakkaalle aina oikaisuvaatimusohje, jossa on ohjeistus asiakkaalle oikaisuvaatimuksen laatimiseksi.

Oikaisuvaatimus osoitetaan sosiaali- ja terveystoimen yksilöasiain jaostolle ja lähetetään kirjaamoon.

7. Viitteet

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 15.2.2022, § 26 Sosiaalihuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen indeksitarkistukset 1.4.2022 lukien ja sosiaalihuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen indeksitarkistamisesta päättämisen delegoiminen

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 30.11.2021, § 283 Lääkärin käyntimaksun poistaminen tehostetussa palveluasumisessa 1.1.2022 alkaen.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 14.9.2021, § 182 Kehitysvammaisten erityishuoltona annettavan perhehoidon ylläpitomaksun sitominen pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksun määräytymisperusteisiin 1.10.2021 alkaen.

13.3.2023

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 22.6.2021, § 133 Käyttövaran yhdenmukais-
taminen pariskunta-asiakkaille pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pit-
käaikaisessa laitoshoidossa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 11.5.2021, § 95 Sosiaali- ja
terveydenhuollon asiakasmaksujen maksuperusteiden määrittäminen
asiakasmaksulain osauudistuksen mukaisesti 1.7.2021 alkaen.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 13.2.2018, § 34 sosiaali- ja terveystoimen
asiakkailta perittävien maksujen tarkistamisesta 1.1.2018 alkaen sekä maksujen
tarkistusoikeuden delegoinnista päättämisestä

Sosiaali- ja terveyslautakunta 28.11.2017, § 318 Ulosmittauksen huomioiminen
määriteltäessä asiakasmaksuja ja niiden alentamista ja perimättä jättämistä

Oikeusministeriön ohje 14.12.2001 edunvalvojan palkkion määräytymisen
perusteista

Sosiaalilautakunnan päätös 16.2.1993 § 42 ja 9.5.1995 § 135 pitkäaikaisen
laitoshoidon asiakasmaksun ylärajan määrittämisen periaatteista

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/92

Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/92

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301

Lisätietoja:

Kehittämissuunnittelija Minna Lehtinen, puh. 310 45947
Asiakasmaksupäällikkö Ulla Hautamäki, puh. 310 43604
Sähköpostiosoitteet ovat muotoa: etunimi.sukunimi@hel.fi

JUHA JOLKKONEN
sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan
toimialajohtaja

TIINA MÄKI
hallintojohtaja

13.3.2023

8. Liitteet

Liite 1. Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, laitoshoidon ja perhehoidon enimmäismaksut

Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakasmaksun laskennalliset osuudet ovat seuraavat:

- Ateriamaksu, joka on 433,00 (täysihoito). Poikkeustapauksissa ateriamaksu on 324,80 (puolihoito) (sosiaali- ja terveyslautakunta 15.2.2022 § 26). Jos asiakas käyttää pelkästään klinisiä ravintovalmisteita ruoan korvikkeena, hän maksaa aterioista täsihoidon hinnan.
- Palvelumaksu on enimmillään 2 611,00 euroa kuukaudessa

Vuokra ei kuulu asiakasmaksuun ja näkyy sen vuoksi erillisenä asiakasmaksun laskulla.

Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelumaksun enimmäismaksu:

Asiakkaalta perittävän palvelumaksun enimmäismaksun perusteena on kaupungin omien ryhmäkotien hoitohenkilöstön henkilökustannusten keskiarvo hoitohenkilöä kohden. Henkilökustannuksiin lasketaan vakinaisen ja sijaishenkilökunnan palkat henkilösivukuluineen. Työntekijän kokoaikainen työpanos on 114 tuntia 45 min kolmessa viikossa (keskimäärin 38 tuntia 15 min viikossa ja 163 tuntia kuukaudessa).

Pitkäaikaisen laitoshoidon ja perhehoidon enimmäismaksut päivitetään vuosittain toiminnallisen tilinpäätöksen perusteella. Enimmäismaksut määräytyvät seuraavasti:

Palvelu	euroa/hoitopäivä	euroa/kuukausi
Sosiaalihoitolaian mukainen pitkäaikainen laitoshoido	252	7 656
Pitkäaikainen psykiatrinen perhehoito	78	2 361

Liite 2. Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakasmaksun osat, käyttövara

Jos asiakkaalla on poikkeuksellisesti pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa puolihoitoateria, hänelle jätetään aterioiden omatoimista hankkimista varten lakisääteisen käyttövaran lisäksi 30 % toimeentulotuen perusosasta. Jos asiakkaalla ei ole aterioita, hänelle jätetään lakisääteisen käyttövaran lisäksi 60 % toimeentulotuen perusosasta.